

וידגו לרב בקרב הארץ – פיענוזו ברכות יעקב ל (בני) יוסף

Solving the “Hand-Switch” Blessing לע"נ מורי מורי מורי את יצחק ורמקה ז"ל – ט' בטבת

(1) בראשית מח:

« ויהי אחריו הדברים האלה ויאמר ליוסף הגה אביך חלה ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים: » ויגד ליעקב ויאמר הגה בנך יוסף בא אליך ויתחזק ישראל וישב על המטה: » ויאמר יעקב אל-יוסף אל שדי נראה אלי בלוי בארץ כנען ויברך אותי: » ויאמר אלי הנני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריו אחזת עולם: » ועתה שני-בניך הנולדים לך בארץ מצרים עד-באי אליך מצרימה ליהם אפרים ומנשה פראובן ושמעון יהיו-לי: » ומולדתך אשר-הולדת אחריהם לך יהיו על שם אחיהם יקראו בנחלתם: » ואני ׀ בבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כבדת ארץ לבא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת הוא בית לחם: » וירא ישראל את-בני יוסף ויאמר מי-אלה: » ויאמר יוסף אל-אביו בני הם אשר-נתת לי אלהים בזה ויאמר קחם-נא אלי ואברכם: » ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות ויגש אתם אליו וישק להם ויחבק להם: » ויאמר ישראל אל-יוסף ראה פניך לא פללתי והנה הראה אתי אלהים גם את-זרעך: » ויציא יוסף אתם מעם ברביו וישתחו לאפיו ארצה: » ויקח יוסף את-שניהם את-אפרים בימינו משמאל ואת-מנשה בשמאלו מימין ישראל ויגש אליו: » וישלח ישראל את-ימינו וישתחו על-ראש אפרים והוא הצעיר ואת-שמאלו על-ראש מנשה שבל את-ידיו כי מנשה הבכור: » ויברך את-יוסף ויאמר האלהים אשר התהלכו אבותי לפני אברהם ויצחק האלהים הרעה אתי מעודי עד-היום הזה: » המלאך הגאל אתי מפלדע יברך את-הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ: » וירא יוסף כי-ישית אביו ידימינו על-ראש אפרים וידע בעיניו ויתמך יד-אביו להסיר אתה מעל ראש-אפרים על-ראש מנשה: » ויאמר יוסף אל-אביו לא-כן אבי כי-זה הבכר שים ימינך על-ראשו: » וימאן אביו ויאמר יד-עתי בני יד-עתי גם-הוא יהיה לעם וגם-הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא-הגוים: » ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישמך אלהים כאפרים וכמנשה ושם את-אפרים לפני מנשה: » ויאמר ישראל אל-יוסף הגה אנכי מת והיה אלהים עמכם והשיב אתכם אל-ארץ אבותיכם: » ואני נתתי לך שכם אחד על-אחיך אשר לקחתני מיד האמורי בחרבי ובקשתני:

The questions:

- 1) Why does Yaakov invoke the blessing at אל-בית-אל לוז?
- 2) Why does he adopt מנשה ואפרים – to the exclusion of any other sons יוסף may have?
- 3) Why does Yaakov mention the death and burial of Rachel?
- 4) Why does he ask “מי אלה” after mentioning מנשה ואפרים by name?
- 5) Why does יעקב cross his hands instead of rearranging the boys?
- 6) Who is getting blessed here?
- 7) What is the meaning of the two blessings – האלקים... and המלאך...?
- 8) What is the meaning of Yaakov’s explanation for his “hand-cross”? Why should אפרים get the “right-hand” blessing just because he has a brighter and more powerful future?
- 9) Why the addition of “placing Ephraim before Menasheh”?
- 10) Why does Yaakov end this interaction with the mention of his granting Yosef one “Shchem” over his brothers?

(2) בראשית לה:ט-יב

וַיֵּאמֶר לֹא אֱלֹהִים שְׂמֶךָ יַעֲקֹב לֹא יִקְרָא שְׂמֶךָ
 עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם-יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׂמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל: וַיֵּאמֶר לֹא אֱלֹהִים אֲנִי אֵל שְׂדֵי פְרָה וְרֵבָה גֹי
 וַיִּקְהַל גֹּיִם יְהִיָּה מִמֶּךָ וּמְלָכִים מִחֲלָצֶיךָ יֵצְאוּ: וְאֵת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם וְלִיְצַחָק לְךָ אֶתְנַנֶּה וְלִזְרַעְךָ
 אֲחֲרֶיךָ אֶתֵּן אֶת-הָאָרֶץ:

(3) בראשית כה:כג

וַיֵּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גַיִם פִּבְטְנֶךָ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדוּ וְלֵאמֹם יֵאֱמָר וְרַב יַעֲבֹד צְעִיר:

(4) מפת החנייה במדבר

